

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$ an
9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cm.

Foaie apare în fiecare
Sâmbătă

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

Tot ce privește foaia
să se adreseze în: Re-
dacțiunea și Admini-
strațiunea „Unirea”
în
Blaj.

Foaie bisericească-politică.**Anul XVII.****Blaj, 28 Decembrie 1907.****Numărul 51.****Invitare de abonament.**

Cu unu Ianuar u. 1908 des-
chidem abonament nou la „Unirea”,
cu prețurile de până acum, și
anume:

pe anul întreg . . . 12 cor.
„ o jumătate de an . . . 6 ”
„ un pătrar de an . . . 3 ”

Rugăm pe Onor. Abonații să
binevoiască a-și renouă abonamen-
tele de timpuriu, iar restanțierii
a-și le achită pe cele vechi.

ADMINISTRAȚIUNEA.**Restaurația comitatenză
la noi.**

În 18 Decembrie s'a ținut la
Aiud adunarea municipală, a cărei
singur obiect a fost alegerea func-
ționarilor. S'au prezentat și Ro-
mânii 50 la număr. S'au prezentat,
nu ca să se afirme ci mai mult —
să asiste la o farsă constituțională,
înscenată de partidul coaliționist
ajuns la putere și de rămășițele
partidului liberal din era lui Szász
Jóska. — S'au prezentat, ca să se
convingă de facto, că cei dela pu-

tere își fac mendrele; că puțin îi
doare de soartea majorității abso-
lute a acestui comitat. Nime nu
i-a întrebat, dacă au vre-o dorință.
Nime nu i-a propus în vre-o co-
misie de candidare, unde să-și poată
arăta și dâșii vrerile după impor-
tanța numerică ce o au. Ba să nu
greșim, a fost ales și câte un român
în comisiile, ce aveau să invite pe
Ilustritatea Sa Dl comite la adunare
și pe nou alesul vice-comite. Atâta
tot. Românii grupați la un loc în
partea dreaptă dela locul prezidial,
cu o răceală și rezervă convenită au
asistat la ceremonialul deschiderii
adunării, după care s'a început actul
alegerii. Sala comitatului era lite-
ralminte îndeșuită de public, mai
ales îndărapt era ceata rânduită,
ca să facă pe clacheurii. În mij-
locul strigătelor de „eljen” a celor,
cari nu trebuiau să fie în sală, să
alege cu aclamație, vezi Doamne
ca eflux a voinții majorității — vi-
cecomitele Br. Bánffy Kázmír, care
între aplausele celor de față pro-
mite, că va lupta până la moarte
contra dușmanilor interni (?) ai ideii
de stat magiar. La fel s'au ales pro-
notariul, fiscalul, prezidentul sedriei

orfanale, cei doi asesori, prim no-
tarul și primpretorii dela Aiud,
Teiuș, Oena și Vințiu. Lupta între
cele două tabere s'a dat la alegerea
primpretorilor din Blaj, Roșia de
munte și Uioara. Advocatul Dr.
Müller pentru acestea posturi cere
votare nominală.

Partidul coaliționist pe motivul
că primpretorii din Blaj și Roșia—
Abrudului au fost prea concilianți
cu Românii, și în unele chestii au
lucrat de capul lor — pe cel din
Blaj au voit să-l permută la Uioara,
iar pe cel din Roșia nici nu l-au
pus în candidare. Românii din con-
siderare, că primpretorii din Ches-
tiune ceteris paribus, s-au arătat a
fi oamenii legii și a dreptății — au
hotărât să voteze cu dâșii. Dar
au rămas în minoritate. Cei doi
primpretori au rămas fără slujbă,
drept pedeapsă, că ar menajă(?) pe
români.

Candidații români a fost unul
singur, Dr. Sava, care după drept
și dreptate se cădea să ajungă
primpretore; dar cei mari au crezut,
că lui îi ajunge și pretor de clasa
primă.

Astfel s'a inaugurat era pore-

FOIȚĂ.**IUBIRE.**

— *Novelă originală a »Unirii«.* —

Casa lui Ioan Bălan era așezată tocmai
în crucea satului, la locul cel mai de frunte.
Era o casă din vremile vechi, coperită ce e
drept cu țiglă, dar pereții îi erau de lemn
de fag cioplit și se vede de departe, că e
din legea veche cu ferești mici, scundă, cu
un coperiș mare, de îți venea se crezi, că
acea, cari au făcut-o, au vrut se șadă în
pod. Cu totul altcum era curtea. Pardosită
frumos cu piatră de râu și curată, că ochii
stăpânului vedeau pretutindinea. Și cum o
încunjurau grajdurile nouă și frumoasă iar
mai în fund șura iarăși nouă, toate de piatră,
te simțai în curte ca într'o cetățuie încun-
jurat de toate părțile de ziduri. Grădina era
mare încărcată de pomi și mergea departe
până la o vale ce se scurgea încetinelă către
miază-noapte.

Om harnic și priceput în de ale eco-
nomiei ca Ioan Bălan nu era în întreg ți-
nutul. Nici cai ca ai lui, nici vite grase și
de soiu nu găsi ai la nime în împrejurime.
Era econom din plăcere. El în sporiul, ce
il vedea zilnic, afla o bucurie, pe care un
alt om, nu o simția. Brazda cea dintâi în
ogor, la întors, la sămănat trebuia să o tragă
el și când apoi se plecă și luă în mâinile
sale țarina jilavă și o sfărma în palme, ca
și când ar fi voit se stoarcă grăsimea pă-
mântului din ea i-se desfătă și ochii și inima
în belșugul ce-l prevedea înainte. Ochii
îi descoperiau din depărtare cel mai mic
greș ce rămânea după plug și îndată po-
runcea slugilor să-l sfarme până se uită la
ei. Se și temeau toți de el că nimic nu
puteau ascunde dinaintea lui.

El era sufletul economiei. Și noaptea
durmea în celariu, iepurește, cu ochii pe
jumătate deschiși și când se mișca ceva
mai tare prin curte, sau vre-o vită se zbătea
în grajd, alerga se vadă nu cumva să se
primejduiască. Nici nu se crepă de ziuă și

el scula slugile toate, le spunea ce are fie-
care de lucrat astăzi și îi pornea pe toți în
toate părțile.

Numai așa și-a putut face o așa avere
frumoasă. Moșia i-se întinde din fundul
grădinei și până departe la marginea pă-
durii. Tot pământul acesta gras, roditor, era
a lui, afară de un petec de loc, care era
icuit tocmai în inima moșiei lui, și era a
dușmanului său celui mai mare. De 20 ani
pândește mereu, se sfarmă cum ar putea
pune mâna pe el. A crezut mai la început
că moșia lui Barbu, a cărui are și petecul
de loc, va ajunge la vânzare până ce trăiește,
că era dator înglodat și acela, dar a a-teptat
înzădar, că Barbu a mai plătit camete și a
înădit-o. Bălan i-a dat pe petecul acela atâta
bani cu câți își putea cumpăra o moșie
întreagă, dar acela nu a vrut să i-l deie.
N-a putut uită până la moarte, că Bălan i-a
luat din mână, fata lui Băcilă bogătanul că
oamenii nu uită tinerețele nici după o mul-
țime de ani. Dar Barbul a murit. S'a răcit
și în trei zile a fost mort. Un singur fiior

clită nouă în comitatul nostru. Coaliționiști sunt beți de bucurie și în estasul lor visează de o apropiere cu Români.

Dar amar să înșală Dumnealor. Români nici când nu s'or putea împrietini cu o stăpânire, care cu toată ocaziunea îi bruschiază și neîndreptățește. Alegerile recente a membrilor congregaționali sunt dovada cea mai viuă a volniciei celor dela cârmă comitatului. Eschidererea noastră din viața comitatului e vădită. În atari împrejurări suntem departe de orice apropiere. Alegerea, la care au asistat românii, credem, că li-a servi de îndem ca să se organizeze deplin și să se întărească în lupta pentru câștigarea drepturilor ce li s'au cuvin în acest comitat cu majoritate românească.

Congrua. — În conferința episcopatului catolic de ambe riturile, ținută sub prezidiul Primatului, în ziua de 19 Decembrie, s'a desbătut răspunsul ministrului de culte, dat la scrisoarea adresată de corul episcopesc aceluiași ministru din conferința dela 24 Octombrie 1907. Răspunsul corului episcopesc va fi dat în scris. Inșă pentru a grăbi rezolvarea chestiei cu regularea congruei, s'a ales o comisie de cinci

episcopi, cari vor pertracta verbal cu domnul ministru și apoi vor referă conferinței plenare, a cărei convocare s'ă proiectează pe finea lunii Ianuar 1908. În comisiunea aceasta este ales și episcopul Orăzii P. S. S. Dr. Demetriu Radu.

După cum aflăm, regularea congruei s'ă contemplează tot pe bazele acelea pe cari s'a făcut și la frații neuniți și la confesiunile acatolice. Anume preoții cu calificare deplină vor primi întregire la 1600 cor., iar cei cu calificare inferioară (moralistii) la 800 cor. De bază la întregire vor servi conscrierile congruale. S'ă poate spera, că la finea lunii Februarie ori prin luna Martie, proiectul de lege privitor la regularea congruei, va fi prezentat corpurilor legiuitoare, așa că deja pe anul 1908 s'ă poată fi împărțit clerul nostru în beneficiul congruei întregite.

Bine și de dorit ar fi, să se adeverească aceste prevederi. După pățaniile trecutului, o rezervă oare care ni-se impune.

Răsunet la o adresă deschisă Pentru sprijinirea observării din Nr. 49, a. c. n. unde se zice: „*Recomandăm această adresă în atențiunea colegilor, cari au merou pe buze pacea și bunăînțelegerea între confesiuni*” servească și următorul caz de cununie sevărsită de doi preoți gr.-or. conlucrând unul

(frate al mirelui gr.-or.) ca preot cununător, altul (afin cu mirele) ca nanaș, cununând pe o gr.-cat. din altă parohie.

Pentru lămurirea lucrului, iată istoricul: Tinărul N. din filia S. M. aparținătoare mamei A. unde este preot și gr.-cat. și gr.-or. — a dus la sine într'o sară fără cununie pe M. fată gr.-cat. din D. altă parohie pur gr.-cat.

Părinții gr.-cat. a fetei a urgitat cununia bisericească fără amânare și fiind tîmpul scurt pentru împlinirea alor 18 zile prescrise de legea civilă a vestirilor a esoperat dispensare și facultate de cununie civilă, în sperare că va putea câștiga dispensare și dela vestirile bisericești, și dela impedimentul religiunii mixte.

Mirele gr.-or. după celea împlinite pe calea civilă cu succes, la sfatul fratelui său preot gr.-or. a pretins dela preotul gr.-cat. din D. locul nașterii și locuinței fetei să-i cunune fără nici o observare a sf. Canoane bisericești pe ziua de 17 Noembrie 1907, sub protest că el îi gata de nuntă cu mîncări și beuturi și și-a invitat și oaspeții, și căsătoria civilă a îndeplinit-o.

Preotul gr.-cat. i-a făcut observare, cumcă: până la sosirea postului Nașterii Domnului mai sunt 2 Dumineci și o sărbătoare, așa să vină la încheierea contractului buneiînvoiri și apoi până în 24 Noembrie Dumineca ultimă din carneal, se vor împlini și vestirile bisericești fiind și o sărbătoare, și apoi vor putea fi cununați după sf. Canoane în mod licit și valid. I-s'a spus că mai este impedimentul religiunii mixte fiind fata gr.-cat. și pentru aceea trebuie esoperat dispensațiune dela Prea Veneratul Ordinariat gr.-cat. — care se poate numai pe baza unui reversal, în care să se declare că pruncii născuți de ambe sexele îi vor boteza și

a lăsat după sine pe Toma. Muierea sa încă a murit în curând și Toma a luat la sine pe o mătușe a sa bătrână ca se îngrijască de ale casei până să va însura și el.

Imbiatu-i-a Bălan bani și lui Toma, cu câți putea scăpa ușor de toate datoriile rămase de tată-său, dar Toma n'a vrut să-i vînză locul. Vedeă bine și el, că locul lor e în moșia lui Bălan ca un spine în trupul omului de care vreă se scape cu orice preț. Tatăl său mult l'a năcăjit pe Bălan cu locul acesta. Căci dacă Bălan s'ămână holdă, Barbul puneă cucuruz. Trebuia se fie atunci cu cea mai mare grije, ca vitele de pe miriște se nu scape în cucuruzu lui Barbu. De multe ori a pus trifoi și odată doi boi i-au crepat lui Bălan pe loc, dintre cei cari au scăpat în trifoiul lui Barbu.

— Când voi pune oare mîna pe locul acela se întrebă Bălan de multe ori desperat.

Treceau înșă anii unul după altul și când venia primăvara și iarăși trebuia să vadă, că din grădina lui până departe în marginea pădurii e verde locul de holda tinăre, ce ieșea cu putere din pământ cătră lumina soarelui și numai coala cătră mijloc ară cântând, fără să-i pese în pământul său Toma, ca se samene cucuruz, îl prindeau ameteți pe Bălan. Și pe deasupra a trebuit să-i deie dealungul pământului său și drum, ca Toma se poată merge la locul său când voiește. Vedeă el bine, că nici cu bani nu poate face chiar toate câte voiește. Și

lucru naibii, că ori unde mergeă, orice lucră, gândul mereu i-se oprea la locul lui Barbul deși vreă să se ferească ca să și-l aducă aminte.

Eră chiar în luna lui August, în căratul grăului. Pe drum veneau carele rînd încercate frumos și în cară ședeau mîndrele încercătoare cu pâlării albe de paie puse cam într'o urechie. Clopote de cioaie sunau în mersul buestru al cailor, iar roatele pocneau sub povara spicelor, căci bună recoaltă a dat în anul acela Dumnezeu.

La Bălan intrau carele șir, și stogurile se ridicau, crescând repede și îngropând prăgina, ce eră împlântată în mijlocul znopilor.

Bălan își frîngea mînilor de bucurie și privea lacom la znopii ce se înșirau în stoguri. Se uită cu o plăcere mare la agonișeala, ce a adunat el de pe pământurile lui și cum slugile aruncau grăul cătră vîrfurile stogului, ca jarul străluciau spicele în lumina bogată a soarelui. Ascultă cu plăcere cum se lovește znop de znop, cum zurnie paiete uscate de arșița soarelui și când slugile călcău în picioare grăul copt în care și pe stoguri se frîngeau spicele pline, de storceau lacrimi din ochii lui Bălan.

— Grăul e ca aurul ziceă el de multe ori. Numai puțini sunt cari să înțâleagă sunetul aurului. Dar sunetul boanelor de grău îl înțâleg și mai puțini. Că nu este acel sunet de aur mai gădilicios, mai plăcut,

mai răcoritor, pentru o inimă, ce dogore cum este zuruitul boanelor când se varsă în sac.

— Ce bine ar fi, ziceă apoi, dacă aș putea pune mîna pe locul lui Barbul.

Merse în casă. Acolo iară a aflat fata cu nevastă-sa sfădite.

Eră a patra oară însurat. Dela cea dintâi nevastă i-a rămas două fete. Pe cea mai mare a măritat-o, după un om mai în vrăstă, dar cu frumoasă avere, căci ziceă el iubirea vine ea, dacă ai ce-ți trebuie. Îi mai rămasă Sanflora, cea mai tinăre, fată mare la casă. Dar trăia și aceasta rău cu mașteră-sa. Fetele nu puteau vedeă cu ochii buni pe nici o străină, care venea de mamă în heurlele mamei lor.

Cătă sfadă nu eră pentru ele! Numai chiar când eră rău de tot mai mergeă și Bălan se mai mulcomească nevasta se mai sfădească fata, dar de aci încolo sufletul lui eră departe la economie.

Astăzi iară le-a aflat sfădite, dar el se strecură frumșel dintre ele și merse în odaia de alături, ca să și așeze banii ce i-au venit camete de prin sat.

Inchisă bine ușa după sine, să azeză pe o laviță; scoasă o cheie mică dela șarpar și înainte de a descuia masa, ascultă se nu vină cineva. Trasă apoi încet puițul dela masă și pusă banii de hîrtie în colțul drept peste ceialaltii, iar cei mărunți într'o scutulă din fund. Mai aruncă o privire peste tot c

crește în religiunea gr.-cat.; căci netrecând fata la religiunea greco-catolică altcum nu se poate.

Mirele gr.-or. — a văd frate preot — cred că la sfatul lui, se declară că nu se supune nici la una, nici la alta, ci pretinde se fie cununat pe 17 Noemvrie n. ori să-i deie plenipotință se poată fi cununat de alt preot. I-s'a răspuns din partea preotului gr.-cat.: Plenipotință nu-ți pot da, deoarece nu pot încredința pe nime a implini un lucru la care nici eu nu am drept (fără contract și fără vestiri) și când ași avea drept plenipotință ași putea da numai cu nume unui preot gr.-cat. și nu gr.-or.

Mirele pretinde „dă-mi scrisoare că nu mă poți cununa pe 17 Noemvrie n.“ și plătesc ce poftesti!

Preotul gr.-cat. din D. de unde-i fata ca să scape de un incapăținat i-a dat următoarea: „Adeverință“ (fără taxă)

Nr. 101—907. Tinărul N. gr.-or. din S. M. ducând la sine ca concubină pe M. juna gr.-cat. din D. voiește a se cununa bisericește fără vestiri pe ziua de 17 Noemvrie 1907 bazându-se pe dispensarea dela vestirile civile și a cununiei civile. Subscrisul oficiu parohial îndrumându-l la amânarea cununiei bisericești până în 24 Noemvrie 1907, făcând mai întâiu contract de bună-învoire și vestirile poftite de legea bisericească, tinărul nu voiește a se supune legii gr.-cat. de care se ține sponsa și pretinde cununie promptă pe ziua de 17 Noemvrie 1907 neputând aștepta până în 24 Noemvrie 1907, după împlinirea vestirilor, ori esoperarea dispensării dela vestiri și dela impedimentul religiunii mixte fără de cari nu-i pot cununa, deci abzie de dreptul de-ai putea cununa pe 17 Noemvrie cu atât mai vartos că M. șede de 21 zile la casa lui ca con-

cubină.“ Adece preotul gr.-cat. a abzis de un drept ce nu-l avea și pe care nu-l poate avea nici un preot gr.-or. a cununa pe un pretensiv fără contract de bună-învoire și fără vestiri.

Și totuș s'a aflat preot gr.-or. cununător și alt preot gr.-or. nanaș la aceea cununie ilicită îndeplinindu-o cu omiterea tuturor Canoanelor bisericești pe ziua de 17 Noemvrie, neașteptând până în 24 Noemvrie pe când se puteau delătură toate pedecile canonice.

Preotul gr.-cat. înțelegând din părinții fetei cari a fost la cununie, despre cununia îndeplinită în parohia gr.-cat. A. asistând preotul gr.-or. din aceeași parohie ca nanaș și frate mirelui ca preot cununător, a scris oficios preotului din parohie unde s'a făcut cununia următoarele:

„Nr. 105—1907.

Onorate Domnule preot gr.-or.

în A.

Dreptu-i că Onorat Frăția Ta în 17 Noemvrie n. în biserica gr.-or. din A. ai cununat pe poporanul gr.-or. din filia S. M. aparținătoare parohiei Dtale; anume pe N. D. june gr.-or. cu o poporeană a mea gr.-cat. din D. anume M. T.?

Dreptu-i că On. Frăția Ta ai luat parte ca nanaș la aceea cununie și I. D. preotul gr.-or. din Sf. fratele mirelui ca preot cununător?

Și dacă da! Pe ce bază a-ți cununat fiindcă numiții tinerii n-au făcut nici contract de bună-învoire, nici n-au fost vestiți nici odată, nici n-au avut dispensare dela vestirile bisericești, nici dela impedimentul religiunii mixte?

Dacă numiții tinerii au fost dispensați dela vestirile obligative pentru cununia civilă.

nu s'a putut lua de baza și pentru vestirile bisericești, căci Legea civilă § 149 zice: „Legea aceasta (civilă) obligamintele religioasă privitoare la închierea căsătoriei le lasă neatînse.“

Cununia s'a făcut în 17 Noemvrie 1907 n. și nu s'a amânat până în 24 Noemvrie n. până când se puteau implini și vestirile bisericești ori să putea esopera dispensațiune dela ele și dela impedimentul religiunii mixte și nici atunci nu erați îndreptățiți a cununa

Pe ce bază va-ți format dreptul a cununa o gr.-cat. din o parohie afară de gremiul jurisdicțional a D-Voastre?

Intreb! Pe baza adevărului dela acest oficiu Nr. 101—1907 a-ți cununat? Acolo se zice: abzie de a putea cununa pe ziua de 17 Noemvrie 1907 aceea abzicere li dela un drept ce nu-l am avut, căci n-am fost îndreptățit a cununa fără contract de bună-învoire, și fără de vestiri; dar n-am abzis de dreptul de a putea cununa pe 24 Noemvrie 1907 până când s'ar fi delăturat toate pedecile canonice și s'ar fi implinit și vestirile.

A-ți cununat pe baza concubinului? N-ați fost îndreptățiți, fiindcă fata-i gr.-cat. abia 3 săptămâni a șezut la casa lui N. D. în S. M. și așa n'a avut timpul poftit de lege a o considera ca domicilată acolo.

Plenipotință nominală nu vi-s'a dat nici unuia dintre fungeții la aceea cununie, nici vi-s'a putut da fiind fata gr.-cat. și n'a făcut trecere.

Dacă ați cununat, cari dintre On. Frățiile Voastre a-ți luat răspunderea pentru cununia sevârșită fără drept jurisdicțional, fără contract de bună-învoire, fără vestire, fără plenipotință, fără trecere la religiunea gr.-or. pe o fată gr.-cat. din altă parohie cu un tiner gr.-or. de sub jurisdicțiunea D-Voastre?

să se convingă că semnele secrete ce le puneă totdeauna sunt neatînse.

S'a răzimat apoi cu spatele de marginea ferestrei și să uită cu lăcomie la banii cei mulți dinaintea lui.

Câți bani a grămădit el în masa aceasta! Toată lumea îi e dușmană. A fost sărac lipit, tatăl său slugă pe la boier și el astăzi ar putea cumpără pe boier cu câțal, cu purcel. N'a avut nici învățătură, nici avere, a avut numai chiar ceva noroc. Norocul lui, că a luat fata lui Băcilă bogătanul, și a ajuns la o așa frumoasă avere.

S'a văzut atunci deodată în boerii, el calicul, care cosia până seara și când venia rupt de foame cătră casă n'avea un păhar de rachiu și o bucată de pâine. Venit-a secerișul, umplut-a toate șurile și grădina cu stoguri, clăi de fân, coșere de cucuruz, vitele veneau ciurdă la el în curte și peste toate acestea a ajuns să fie el stăpân. În crîjmă nu mai umblă, de oameni să fereă, căci acasă îl așteptau lucruri multe. Dumineca, când toată lumea să mai veselie la un păhar de beutură, el plătia lucrătorii, adună împrumuturile de pe la oameni, tocmea alți lucrători pe săptămână, împărta lucrul la fiecare și alte multele, câte erau de lipsă.

Când a făcut cea dintâi sută — stă să plângă de bucurie. În toată ziua îi numără și să uită la ei cu o lăcomie nespūsă.

Incepură a veni oamenii după împrumuturi și el cerea camătă mare, că banii să

fac anevoie și cel ce e sărac nu împrumute. La început îi mai spuneă și nevastei cum merg treburile de bine, dar mai apoi gândi, că o femeie nu poate avea prindere pentru astfel de lucruri și tăcu mulcom bucurându-se nespūs el de el ziua și noaptea, când văzu că banii curg grămădă la el în masă.

Să învățase să și-i numere, să-l gâdile sunetul aurului, să se desfăteze uitându-se la hărțile cele multe, câte le avea. El a muncit, el a agonisit mult la ce a căpătat și nevasta n'are drept la o para frântă din toți banii, câți îi are.

— Averea a fost numai a ta, a zis el când pentru întâia dată s'a certat cu nevasta.

Și de atunci certele nu mai aveau sfârșit.

— Averea e a mea, dela tatăl meu, că tu ai venit numai cu ce eră pe tine

El i-a dat o palmă, apoi alta și alta și biata nevastă a scăpat cum a putut pe porțiță.

Unde să se ducă? Neamuri avea, dar Bălan i-a întărcat pe toți de pe la el.

S'a răzimat de colțul casei și a plâns, a plâns pe când copilele îi plâneau singure în casă.

Vântul de toamnă suflă rece și frunze uscate cădeau în jur de ea. Luna demult s'a ridicat de după munți, luminile din casele vecine să stângeau una după una și ea stă

răzimată de părete și plângea mereu. Văzu cum să stânsă și lumina din casa ei, auzi cum tot mai încet îi plâng copilele în casă apoi să făcă liniște mare.

Unde să meargă?

Să meargă la verișoară-sa în hudită? E săracă și apoi chiar ea i-a spus, că în curte la ea să nu mai pună piciorul, iarăși tot numai pentrucă Bălan nu o putea suferi. A ajuns să știe și ea, ce e sărăcia și ce e să n-ai pe nime în lume.

Să lăsasă o negură deasă pe sat, ca în nopțile de toamnă și cămeșă bieței nevaste să umezi de să lipea pe trup. Ea încă tot așteptă, că bărbatu-s'o să o cheme în casă, să-i fie milă de ea. Împrejur însă eră liniște de moarte. Simția pe încetul cum i-să înleastă degetele, cum îi tremură genunchii și parecă îi venia somn. Merse în curtea din vecini trecu gardul din grădină și să suli în șopru de fân unde să băgase sub streșină.

Cum să uitau dimineata slugile la ea, când au văzut-o scoborând pe scară! Unora le eră milă, alții rădeau cu răutate. Ea merse în casă, căci simția, că frigul i-a pătruns până în oase.

S'a pus pe pat și în primăvară a fost moartă. Bărbatu-s'au venit și el în cel din urmă, să-i ceară iertare.

— De acum în colo ale tale sunt toate

Aștept raspuns oficios!
Oficiul parohial gr.-cat. a D.-lui.
D. 25 Noemvrie 1907.

A. P.
paroh gr.-cat.

Până astăzi 18 Decemvrie nu s'a primit nici un răspuns.

„Dreptul rudeniei de sânge.“ Deputatul austriac *Sillinger* a propus în camera austriacă o rezoluțiune, prin care se rețearcă guvernul austriac să întrevină la guvernul ungar, ca acesta să înceteze cu prigonirea naționalităților nemagiare din Ungaria, și să ezece legea de naționalități. Majoritatea camerei austriace a primit cu mare bucurie aceasta rezoluție. Premierul austriac *Beck* a declarat, că aceasta ar însemna un amestec în cauzale interne ale Ungariei, la ce nu e permis guvernului să se angajeze. În dieta ungară cu fraze mari și sunătoare au cerut satisfacție pentru aceasta vătămare de drept, dar *Wekerle* a socotit de îndestulitoare cuvintele lui *Beck* și așa chestia s-a tranșat.

Vorbele lui *Beck* au supărat pe mulți deputați, mai ales pe cei din partidul creștin social. Într'un articol intitulat „Das Recht der Blutverwandtschaft“ (dreptul rudeniei de sânge) publică *Reichspost* motivele, cari au îndemnat camera să primească rezoluția propusă de deputatul *Sillinger*. Amintim din acestea, cari le putem. Legea nouă școlară, scenele dela Pânade și Cernova, pedepsirea nesfârșită a ziarelor naționale nemagiare le sunt fraților de sânge din Austria încă proaspete în minte. Scenele acestea, ce se petrec în imediata apropiere a fraților de de sânge din Austria, nu pot să nu stârnească compătimire în ei față de frații lor din Ungaria, Români, Slovaci și Germani. Și compătimirea și interesul față de națiunile

surori din Ungaria e cu atât mai îndreptățit, căci Ungaria și Austria sunt în ochii lumii o singură monarhie, care apare ca un ce întreg, și de aceea rușinea ce cade asupra Ungariei, cade într-o formă și asupra Austriei. Și apoi cum a umblat *Kossuth* și *Polonyi* tractând cu deputații dalmatini să se reincorporeze Dalmația la Ungaria, și cum a pretins guvernul ungar dela Majestatea Sa să nu întărească alegerea *Drlui Lueger* de primar al Vienei?

Interesul ce l-au arătat națiunile surori austriace față de frații lor din Ungaria, zice *Reichspost* „e o asigurare pentru popoarele nemagiare din Ungaria, că majoritatea preponderantă a reprezentanței popoarelor austriace urmărește cu simpatie caldă suferințele și luptele lor. Simpatia aceasta împletește o legătură, pe carea nu o poate desface nici partidul koșutist nici cei doi miniștri preșidenți. Căci iubirea e mai tare ca ura.“

Adunarea de protestare dela Viena. Tinerimea academică din Viena, aparținătoare naționalităților oprimate din Ungaria, a ținut la 9 crt. o mare adunare de protestare, la care au luat parte la 2000 persoane. Rezoluțiunile acestei adunări, cuprinse în 7 puncte, au fost înaintate guvernului și parlamentului ungar.

REVISTE.

Roma. În enciclica „*Pascendi dominici gregis*“ Sfinția Sfinția Sa a pus în vedere facerea unui colegiu a învățaților catolici, cari au renume bun, și în scrierile lor nu se abat dela învățătura religioasă creștină

Scopul acestui colegiu va fi să combată părerile greșite și erorile scriitorilor moderni, cari scriu în contra religioasă creștină, și în special, cari susțin, că știința nu poate fi în consonanță și prietinie cu credința bisericii catolice. Sfinția Sa a numit de membrii ai aceluia colegiu pe cardinalii: *Rampolla*, *Massi* și pe renumitul arhiepiscop din Mecheln *Mercier*. De secretar al acestui colegiu a numit pe profesorul austriac *Pastor*, vestit mai ales pentru „*Istoria Papilor*“, din carea a publicat mai multe volume.

Afaceri interne. Vineria trecută delegații magiari au sosit la Viena și încă atunci s'au constituit alegându-și prezident pe *Barabás B.* un kossuthist intransigent pe vremuri. În ziua următoare au fost primiți de Majestatea Sa. Cu acest prilej prezidentul a promis în numele delegaților, că sunt la ordinele mai înalte și gata să voteze orice li-s'ar cere. În ședința următoare proiectul de îndemnizare a și fost primit în unanimitate.

America. S'ar părea, că stăm în preajma unui războiu nou, iarăș prin extremul orient, între Iaponia și statele nord-americe. Presupunerea aceasta o dă faptul, că o flotă americană, nefdatinat de mare, având 150 tunuri și constând din 53 năi a plecat pe mare, în călătorie de „studiu.“ Se spune că ținta călătoriei ar fi insulele Filipine și nu războiu cu Iaponia.

Noutăți.

Intru mărirea lui Dumnezeu. În numele credincioșilor miei aduc cea mai sinceră mulțumită Sp. Domn Petru P. Orbescu mare proprietar în România (București) și soției sale Mina născută Cristea — originară din Cergăul-mare, pentru că a dăruit pe seama sfintei noastre biserici un rând complet de veșminte negre pentru înmormântări, două prapore și un crucifix în valoare de 100 cor. Dumnezeu le răsplătească fapta nobilă înșutit. Cergăul-mare 13 Decemvrie 1907. *Ioan Popa*, paroh gr.-cat.

Din dieceza de Oradea-Mare. Schimbări în cler: Augustin Magyar, până aici preot în Galșa a fost transpus la Petea; Cornel Darabath fost preot în Tiream a fost denumit de paroh la Amăcz; în locul lui la Tiream a ajuns Teodor German, până acuma preot în Fizis. Parohia vacantă Kécz s'a complenit interimal cu preotul Ioan Darabanth. Preoții Ioan Csighi și Dr. Ioan Ardelean s'au pus în deficiență.

Ioane, mie mi-s destul cei trei coți din cimiter.

Bălan se cutremură, când ajunge cu gândul la clipele acestea din viață și își scutură capul, ca și când ar vrea să treacă la altele mai sănine.

S'a însurat apoi iarăș. Altă avere a ajuns sub stăpânirea lui și iarăș alta, că a rămas văduv încă de două ori. Copii n'a mai avut nici nu i-a mai trebuit. Acum numai la fată de i-ar mai găsi un om harnic cu avere apoi e liniștit. Căci averea lui nu e pentru a putea da ceva din aceia. E așa de bine adunată și cine ar și dori se smulgă jumătate din foițele unui trandafir?

Nu mai ceva îi stă în cale. Fata aceasta nu e ca cealaltă. De câte ori să uită la ea îi vine nevasta cea dintâi în minte, să-măna fata tare cu ea. Atâta e, că e tot tăcută. Lucră orice lucru, dar el bine vede, că fata îl încunjură, că iese numai de poate afară când el își pune piciorul în casă. La început s'a năcăjit mult și îl prindea câte un dor, să o strângă la piept, că doar e carne din carnea lui, să o încălzească la inimă, dar vede, că fata nu vrea să se apropie și îl prinde câte o jale mare, că nu este nime, nici chiar copiii lui, cari să se lipească cu dragoste de el. De multe ori ar fi voit să vorbească cu ea cu toată căldura unui părinte, dar îi eră frică. Pare-că dintre toți, căți să hrănesc la heurile lui numai fata aceasta îi cetește în suflet.

Și când iarăș gândul îi segetă la moșie și la sporiul cel mare ce-l face în toate, i-să schimbă fața deodată.

— Numai se pot pune mâna pe pă-mântul lui Barbu, că cealalte vin ele de sine (Va urmă).

A apărut:

LITURGIERIUL

Prețul unui ex. pe hârtie „prima“

crudo 6 cor.
legat 9 "

Pe hârtie velină consistentă:

crudo 5 cor.
legat 8 "

Din Arhidieceză. On. Iosif Sucișu parohul Măgăreilor a fost pus în deficiență cu 1 Ianuar 1908. On. Tit Aron, administratorul Mighindoalei și Petșdorfului a fost numit de administrator parohial la Măgarei.

Cel mai potrivit cadou de sf. sărbători nu poate fi decât: bilet de participare la peregrinajul dela Roma, — o poliță de asigurare asupra vieții la „Transsylvania.“ — ori operele scriitorilor români apărute la „Minerva.“ — Toate acestea se pot procura în condiții avantajoase prin redacția foii noastre.

Felicitările de Anul nou sunt mai bine primite, dacă se răscumpără în favoarea fondurilor arhidiecezane, (fondul subsidiar al preoților, Masa studenților ori Internatul de fetițe), de care suntem cu toții legați și pe a căror scopuri umanitare le vedem realizându-se an de an. Ofertele și contribuțiile spedate redacțiunii se înaintază imediat destinațiunii, cuitându-se publice.

Reuniunea femeilor române din loc va distribui veșmintele și darurile de Crăciun, copiilor săraci Marți în 31 Decembrie a. c. la 4 oare d. a. în localul Casine.

Cu serata din 22 Dec. s'a încheiat seria seratelor din anul acesta. Cu bucurie putem să constatăm, că publicul nostru a rămas totdeauna încântat de seratele Reuniunii. Cu multă atenție a fost ascultată disertația rostită la ultima serată de dna Leontina Ciura. Tot așa de mult a plăcut Năframa, declamată de dsoara Reli Chirilă. Punctul al treilea l-a improvizat la dorința publicului, dsoara Lucia Murășan, fca măiestrului nostru, cântând două pieze la pian, compoziții proprii. Publicul a fost frapat și de frumuseța melodiei și de măiestria execuțiunii. A fost foarte îndelungat aplaudată. La urmă au fost prelegeri cu Skiopticonul. Neobositul profesor Dr. Ambrosiu Chețianu „omul de fier,“ cu toate că înainte de serata Reuniunii a ținut prelegeri și la meseriași, la dorința tuturor a avut bunăvoința a ne conduce prin frumoasele orașe și ținuturi ale Italiei. Publicul pentru munca sa neobosită i-a făcut frumoase ovatiuni.

Jubileul „Gazetei Transilvane“ Ziariul „Gazeta Transilvaniei“ din Brașov împlinește la 31 Decembrie 1907, șaptezăci de ani de existență. Cu aceasta ocazie redacțiunea vrea să editeze un număr jubiliar, care va apărea în cursul lunii Ianuarie 1908. Dorind ca la acest număr jubilar să colaboreze cât mai mulți dintre fiii luminați ai neamului nostru, redacțiunea roagă pe toți Românii de bine, ca pentru numărul acesta să trimită câte un mic product al ingeniului lor, lucrare de cuprins politic, științific, literar, social, ori economic, în proză sau în versuri, și anume, după putință, lucrări scurte. Prețul unui număr e stabilit în suma de 1 cor. Abonamente se primesc până la 31 Decembrie v. 1907. Venitul curat e destinat pentru bibliotecile populare.

Seratele literare ale Casinei. În 14 Decembrie a. c. s'au inaugurat seria de serate literare aranjate de Casina română din Blaj. La prima serată au cântat la pian cu dibăcia cunoscută dsoarele Cornelia și Eugenia Deac, iar Reverendissimul Domn Dr. Aug. Bunea, președintele Casinei a ținut o conferință despre începuturile și formarea poporului românesc. În urmă dl prof. Dr. A. Chețianu a amuzat publicul numărând cu frumoase vederi de pe valea Oitului. La a doua

serată, în 19 Dec. dsoara Getta Hodoș a delectat publicul cu frumoasele sale prestațiuni muzicale; dl profesor Alesiu Viciu a ținut o disertațiune despre poezia lirică română, iar dl prof. Dr. Chețianu ne-a condus prin ținutul clasic al Italiei arătându-ne pe rând cele mai frumoase monumente de artă cu ajutorul Skioptikonului. Proxima serată a Casinei va fi Duminecă în 29 Dec. seara la 8 oare.

Pentru promovarea pietății. La pâr. Dr. Iuliu Florian în Cluj (Jokai n. 6) se găsesc de vânzare iconițe sfinte a P. C. V. Maria povățuitoarea noastră, cu 12 rugăciuni în onoarea ei, scoase mai ales din paraclis. Aceste 12 rugăciuni, numite „Cununa Preacuratei,“ cetite sara de membrii unei familii, sunt menite să promoveze evlavia. Prețul lor e de 60 fil. Tot acolo se găsesc medalii de a P. C. Eecioară, pentru prețul de 10 fil. bucata. Le recomandăm cu tot adinsul.

Pentru fondurile arhidiecezane. Se cuitază primirea următoarelor contribuiri:

p. f. Internatul de fetițe: Ioan Miru Sevestreni, 7 cor. Clemente Papiu Sântimbru, 10 cor. Dionisiu Velicea, Spătaș, 7 cor. Ioan Mihalca, Aghireș, 10 cor, Avram Stoian, Oarda, 5 cor.

p. f. Masa studenților: Clemente Papiu Sântimbru, 10 cor.

p. biserica din Voia Sântioana, colectă din tr. Roșia 27-68 cor.

p. biserica din Pețalca, emigranții la America din aceea comună au spedit 265 cor.

Blaj 25 Dec. a. 1907.

Cassa centrală arhidiecezană.

Petreceri. Invitare la petrecerea convenirii sociale ce s'a va ține la 9 Ianuar 1908 n. în Șoimuș. Prețul intrării 1 cor. de persoană. Venitul curat e destinat pentru scopuri filantropice și anume: $\frac{1}{4}$ bisericii române din loc ca fond pentru o sală de conveniri sociale, $\frac{1}{2}$ parte Tovărășiei ocazionale de teatru din Șoimuș și $\frac{1}{4}$ parte societății pentru fondul de teatru român în Brașov. Inceputul la 3 oare p. m. precis. Astfel de conveniri sociale se vor ține succesive în comunele: Șoimuș, Ragla, Budacu, Ardan, Friș, Sebeș, Rușteor, Gledin, Monor, Șieuf, Șieu, Posmuș, Pntic, Sântioana, Bârla, Nușfalău, Șirlinc, Bileag, Neț, Șomotelnic și Buduș. Oferte benevole se vor cuita pe calea ziuaristicii. Inteligența română din ținutul Șieului mare, cu concursul diletanților de teatru din Șoimuș și sub conducerea preotului Ioan Bacișu, s'a decis de a ține din când în când câte o convenire socială aranjată în stil pur democratic, împreună cu producțiuni teatrale și Cinematografice concerte vocale și gramfonice, consfătuiri practice, prelegeri populare jocuri sociale și dansuri.

Pentru orbi. Societatea pentru îngrijirea orbilor, cu sediul în Budapesta (VII. Hungaria körút 16 sz.) adresează un apel, către inimile milostive, ca să contribuie cu ceva la ajutorarea acestor nefericiți de sf. Sărbători.

Dela societatea meseriașilor. La conferința de Duminecă a vorbit prof. Aron Deac infățișându-ne în conturi generali stăvilă socială din Franța Anglita și Ungaria în veacul al 18-lea în special felul cum s'au dezvoltat industria și comerțul. Vorbirea dlui prof. Deac a fost ascultată cu viu interes. Au urmat două declamări; apoi Dnul Dr. Chețianu ni-a plimbat cu Skiopticonul prin Italia arătându-ne icoane succese de biserici monumentale; erupțiunea Vezufului și orașul Palermo. Publicul a rămas mulțumit, de cele arătate. Duminecă în 29 la oarele 5 va vorbi Dl prof. Dr. Octavian Prie. Vor fi proiecțiuni cu Skiopticonul.

Întru amintirea prof. Nic. Ionaș. Pentru ridicarea unui monument pe mormântul neuitatului cântăreț au contribuit: Iosif Lita, v.-protopop Iclod 5 cor. Petru Sucișu, Boș, 2 cor. colectați de Vas. L. Pop, protopop Almașului 25 cor. dela următorii: Vas. L. Pop și Florian Petran, câte 3 cor. Sim. Marnicaș, Is. Nossă, V. P. Papiu, Eug. Șancu, Victor Șimoc, Is. Ștefan, Al. Petran și Ioan Șimoc, câte 2 cor, Ioan Pușcaș, Mateiu Moldovan și Vasile Idu, câte 1 cor. Pe lista v.-protopop Clem. Raicu, Teaca au subscris: Dr. Eugen Bran, Teaca 10 cor. Cl. Raicu, 5 cor. Toma Furdu Logig 5 cor. Dr. Vescan, Teaca 2 cor. și Is. Câmpian Băița 1 cor. total 23 cor. Rugăm din acest prilej pe toți dmnii la cari mai sunt liste să ni le restituie cu ori ce rezultat.

Posta Redacțiunii.

V. P. Spedează manuscrisul.

N. O. B. Am primit cartea, și v-am spedit și prețul ei. — Mulțumite!

La toate boalele de plămâni,

e a să folosi îndată Emulziunea SCOTT. Emulziunea SCOTT nu numai că vindecă părțile bolnave ale trupului, ci împrumută încă sănătate și putere întregului organism. Emulziunea SCOTT e un leac special și bun contra

tuturor boalelor de plămâni

și nu numai că vindecă la sigur, dar e și cel mai eficient leac. Marea ei putere de vindecare și nutremânt să folosesc cele mai fine, mai curate și mai bine infuizătoare materii, pecum și acelei însușiri că în urma mijloacelor originale și neîntrecute, din care să compune Emulziunea SCOTT nu numai că e gustoasă ci e și foarte ușor mistuibile.

La târguirea Emulsiunei să fiți cu băgare de samă la marca Scott — pescarul cu știuca în spate.

Prețul unei sticle originale e 2 coroane 50 fileri.

— Se capătă în farmaci. —

(37) 14-28

A apărut:

Calendarul Unirii pe 1908.

Cuprinde pe lângă partea Calendaristică, Șematism și partea literară și noua lege școlară **Art. de lege XXVII din 1907 dimpreună cu Instrucțiunea acestei legi.** — Costă 80 fil. plus 10 fil. porto.

Partea literară.

Vasile Fabian Bob.

(1795—1836).

(Continuare și fine). 10

A d a u s.

III.

Glăsuț vitorului.

Adesea în câmpie, când noaptea e adâncă,
Să'naltă lângă ceriuri un glas misterios,
Mai lin decât isvorul, ce curge dintr'o stâncă,
Decât un imn de moarte, el e mai dureros.
Și numai fiii musei în sacra lor veghere
Aud astă șoptire, ei singuri o 'nțeleg,
Căci au inimi deschise la ori și ce durere,
Și eată că ce note în treacăt ei culeg:
Plăcută e viața, natura e frumoasă,
Când vine primăvara în carul său de flori,
Când vede'n visu-i ingeri fecioara rușinoasă,
Când cântă păsările la revărsat de zori;...
Dar' mie ce-mi lipsește? — de ce suspin eu oare?
Nici pace, nici plăcere, de ce nu pot gustă?
De ce de lacrimi ochi-mi sunt umede isvoare?
Atâtea suferințe când ori vor încetă?

La aste triste plângeri un glas din ceriu răspunde,
Un glas care te mișcă, un glas detunător:
O! țară ticăloasă, când ori te vei pătrunde
De marea ta ursită, de bunu-ți viitor!?...
Știi tu ce îți lipsește? — Nimic decât voința!
Voieste! — și îndată învingi pe-ai tăi tirani!
La fiii tăi insufă curagiul și credința,
Prin care triumfară vitejii vechi Romani!

De câteori în noapte această profeție
În litere de flacări pe ceriu eu o-am cetit,
De ce n'o vezi ca mine, o scumpă Românie,
Să-ți înțelegi chemarea, o! popo! preursit!
Oh! lasă, lasă'ndată această moliciune,
Ce viață 'nseninează, ce duce la mormânt.
Te-armează cu virtutea și cu-acea vioiciune,
Ce au scăpat adese al patriei pământ!
Români! deschideți ochii, porniți către mari fapte,
Spre a surpă tiranii, cu toții vă sculați!
Vă jur, că puteți face minuni neașteptate,
A-ți arătat adese, când vreți, sunteți bărbați!
Rușine pentru țara, ce totul nu jertfește,
Când pacea-i, libertatea-i îi este la mijloc,
Amar, când egoismul, ce'n inimi locuește,
Li dictă lașitatea și-i stânge al său foc!

Dar fiii României nu pot răbda rușine,
De semi-zei au sânge, au suflete de bravi,
Nu vor, ca a lor țară de ghiarele străine
Să fie sfâșiată și ei să fie sclavi.

Tirani ai țării mele, peirea vă așteaptă!
Românii să ridică de ei să tremurați!
Sunt mii, sunt milioane, ce iată să deșteaptă
Din Tisa'n Marea-Neagră, din Dunăre'n Carpați!

Reprodusă din *Conspectul asupra literaturii române și scriitorilor ei* a lui Vasile Grigore Pop, partea II., pag. 279—280.

IV.

Suplement la Geografie

întru memoria repositului școlar Ștefan Sendrea din Gimnazia
Baziliană din Iași, la anul 1854 Octombrie 25.

Este'n zona subsolară o pacinică mică țară,
Aproape de țărmlu lunei plecătoare cătră sară,
Unde-apoi să hoțărăște cu o mare 'mpărăție
Pân'acum necunoscută la cărți de Geografie.
Oamenilor de aicea numărul pururea crește
Nici mai moare cin'odată aici să'ncetățânește.
Ici și cole'n astă țară, să'ntind locuri inverzite
Pintre văi și delurele cu producturi feliiurite.
Între care colonistul, fără ceva să lucreze,
Cet încet cu toată casa poate bine să s'așeze.
Iar aerul rece, umed din așa țară străină
Trage vânturi ce cu jale acum jem, acum suspină.
Roua cériului aicea cade'n picuri mestecate
Cu amară lăcrămare din dureri nevindecate.
Multe roduri pus'aicea pintre dealuri și văcele,
Mai târziu au mai de vreme, sporese toate-afar de rele.
Minunați sunt acești pacinici după lor legiuitură,
Toți sunt muți, adese fusă li s'aude și-a lor gură.
Nu zidese, ca noi, politii, în o strâmtă vizunie,
Fiecare lăcuesțe fără dare de chirie.
De vecini, de frați, de mumă, și de toate doru-i trece
Pin prejurul casei sale, iarna-i cald și vara-i rece...

Foaia pentru minte, inimă și literatură, an. 1839, Nr. 15
dela 9 Aprilie, pag. 118.

Aviz literar.

În fine după un restimp de 82 anii va apărea iarăși un „*Dicționar român-latin*.” Dl profesor Alexiu Viciu a pus sub presă în tipografia seminarului arhidiecezan din Blaj, dicționarul manual, care se va estinde pe vre-o 40 coale petit, format 8°, și va apărea întreg cu finea anului scolastic curent. Ca mustră reproducem aici următorii articoli:

1. *armă*, de ori ce gen, peste tot, fie de atac, fie de apărare: arma: — e ofensive și defensive, — ad nocendum at ad fegendum; — e de scutit și de atac, arma atque tela; cu — e sunătoare, armisonus; măestria armelor, (bătăia) arma; chem la — e, ad — voco; decid cu — e, ferro decerno; iau — e, a. sumo, — capio, — capesso, ad — venio; cânt — ele, arma cano; port — e, militiam sequor; predau — e, a. trado; a se deprinde

în — e, ludere armis; tot cel ce poate purtă — e, omnis militaris aetas; îi pică — ele din mână: fluunt illi — de manibus; a bate pe cineva cu a sa — a, suo alqem gladio jugulare; — e de aruncat, telum; fabric — e, tela cudo; fabrica de — e, armorum officina; *armament*, belli apparatus, militiae instrumenta; — s. echiparea unei corăbii de război: navium s. navalis apparatus, armamenta; a face mare —, ingentem exercitum comparare, construere, — conficere; *armaș*, om de arme; armiger, bellator; oșta — așilor, roboza virorum (Liv) II. gradus nobilitatis apud veteres Moldavos; dignitas nobilitatis: dux et sententiarum capitalium executor; *armășei*, cohors ducis „Armaș Mare” — dicti; *armășie*, ducis („Armaș Mare”) munus apud veteres Moldavos; *armat* adj. armatus, armis instructus; oștaș greu — miles gravis armaturae; — ușor, levis ar-

maturae, s. expeditus; toți de-o potrivă armați, omnes eodem armatu; cu mână — a, vi et armis; *armată*, copiae; exercitus; — a în șir de bătae, acies; instructa acies; — a în marș, agmen; — a, care merge în dizordine, agmen incompositum; — a adunată, (nu prin înrolare ordinară) collecticius exercitus; — a continentală, terrestres copiae, t. exercitus; — a continentală în opozițiune cu puterea marină, exercitus equitatusque; — a de cavalerie, esquestres copiae; equitum exercitus; — a de pedestri, (infanterie) pedestres copiae; pedestris exercitus; — a întregă s. completă, exercitus justus; — a navală, navalis exercitus; classis: navales copiae; *armator*, (care echipează o naie), qui navem suis sumptibus ornat, — armat, — instruit; *armatură*, armatura; armatus; arma; *armez*, v. înarme, într'arme; mă —, me armo; armor; arma induo; armis accingor; *armie*, (ob-

solet) v. armată; *armurter*, (fabricător de arme) armorum faber, — opifex; *armar* (*almar*), (mobilă de lemn), armarium; mic —, *armăraș*, armariolum.

2. *aud*, audio, exaudio, accipio, inaudio, excipio clamorem; ce se — e bin, clarus; — că mă numesc rege, rex audio; nici nu voesc să —, non audio; să —, cedo; *aus*, subst. auditus; sensus audiendi; audiendi facultas, — usus; auris; — fin, aures teretes: aures acutae; — greu, hebetes aures; — timpit, aures hebetes; care a — it cu urechile, testis auritus; *audiență*, (ce dai) admissio; — ce o capeți: auditus; convorbirea în —: colloquium; — secretă, secretus sermo; prin —, ce dă el: suis accessionibus; {a da —, potestatem sui facere; aditum alicui dare; alqm ad colloquium admittere; alicui facere potestatem, — copiam — sui (adeundi, conveniendi); a dă — în senat, alicui senatum dare; a nu da —, se adiri nolle; alicui aditum negare; a căpătă —, aditum obtinere; admitti; audiri, datur alicui aditus conveniendi; a cere —ă, aditum ad alqm postulare; petere aditum conveniendi, colloquium petere; cer — aorecui, aditum alicui patefacere ad alqm; sale de —, salutatorium cubiculum; *auditor*, (local), auditorium; *auzire*, auditio; auditus; *auzit*, auditus; *auzitor*, audiens.

3. *ban*, (monetă), numus; bani, pecunia; — de argint, argentum, victoriatus; a fură — publici, avertere pecuniam publicam s. stipendium; a însemnă —ii depuși, acceptam pecuniam referre; — buni, numi boni; cel ce bate —, monetarius, moneta; cu —, pretio; dar de —, stips; — de aur, aurum; — de aur, (ca la 100 sextertii = 25 denari de argint), aureus; —i depuși (la începutul procesului civil) sacramentum; defraudator de —i publici, aversor; defraudez —i publici, avertor pecuniam publicam, s. stipendium; — din prada luată, manubiae; — gata, pecunia praesens, expedita pecunia; —i împrumutați dela zarafi din piață, circumforaneum aes; —i numărați, numerarium; în —i, pecuniarius; lacom de —, monetalis până într'un ban, ad libellam; ad assem pe —i gata, oculata die vendere; pedeapsă fu —i mulctă; plătesc cu —i, gata, repraesentor; poftitor de —i, avidus; socotesc dreaptă până într'un —, convenit ad nummum; spesez —i, impendo; absumo; nusedator, cu —i, in aere meo sum; sumă de —i, pecuniae talentum; sumă de —i, adunați, stips; togmit pentru —i, mercenarius; —i uscați, argentum aridum; —ul vechiu italic, din care un as făcea un font, aas grave; —i veniți (pe altă cale) nu prin moștenire, pecunia adventicia; *bănișor*, numulus, obolus; —i (puțini bani), parva pecunia, alqd pecuniae.

Aviz cultivătorilor de vii

Lipsa de mult arzătoare a unui îndreptar complet în limba română pentru cei ce doresc a-și sădi vii nouă sau ași reconstrui viile pustiite de filoxeră este delăturată.

În tipografia noastră s'a început tipărirea cărți: „Sădirea și cultivarea viei“ de Nicolau Pop, profesor de economie la seminarul teologic și institutul preparandial din loc, și cuprinde toate lucrurile, ce se rețer la sădirea și cultivarea viilor, după toate metodele (cep scurt, cep lung, punte

sau cordon, cerc ș. a.) de cari să folosesc vieirii români din țara noastră; cuprinde mai departe metodele cele mai urzitate de altoire: în mușchiu sau altoirea forțată și în verde sau luger, cari toate sunt arătate în chip, (120 chipuri) cum și morburile viei și mijloacele de apărare în contra acestora.

Cartea este censurată și premiată cu 800 cor. de Înaltul minister reg. ung. de agricultură.

Cartea se va tipări într'un număr restrâns de exemplare; Cei ce doresc să o aibă să se adreseze: Tipografiei arhidiecezane din Blaj—Balázsfalva.

Bibliografie.

A apărut:

„Sămănătorul.“ Anul VI. Nr. 50. cu următorul sumar: A. Stavri. Pe înnoptate (reminiscentă). — N. Dunăreanu. Domnul Davidescu (nuvelă). — Alexandru Gh. Doinaru. Două mâini (fabulă). — Caton Theodorian. Pentru o floare (schită). — A. Mirea. Cronică veselă: Cioflecărie. — I. Sc. Cronică.

Mângâierea creștinului. Carte de rugăciuni pentru credincioșii gr-cat. Din cărțile rituali ale bisericii orientale și din alte cărți de pietate compusă de Ioan Geț protopop gr-cat. în Oradea-mare. Cu aprobarea și binecuvântarea Ilustrisimului și Reverendisimului Domn Dr. Demetriu Radu Episcop gr-cat. de Oradea-mare.

Teologia dogmatică fundamentală vol. I. *Apologetica creștină* vol. II. *Tradițiunea și Biserica*, de Dr. Vasile Suciu, profesor de teologie.

Costă fiecare volum 5 cor. + 30 fil. porto, a se adresa la Librăria semin. din Blaj.

Hipnotism și Spiritism de Dr. V. Suciu. Pe 200 pag. f. 8°.

Costă 1 cor. 50. fil. + 10 fil. porto a se adresa la Librăria semin. din Blaj.

Dr. O. Prohaszka, Episcop. Isus Hristos și viața modernă.

Traducere românească, de Dr. E. Dăianu.

Volum de 125 pag. elegant compactat în pânză. Prețul 1 cor. 50 fil. + 15 fil. porto.

Predicile lui Petru Maior.

(cu litere latine)

Vol. III.

Propovedanii la oameni morți.

Volum elegant compactat în piele și pânză. Prețul 4 cor. + 20 fil. porto.

Pentru a ridica moralul, tăria fizică și bunăstarea poporului nostru, cele mai ușoare și mai îndămânătice mijloace le avem în cărțile bune, în cărțile cu învățături sănătoase. O astfel de carte este

„Alcoolismul“

de Dr. I. Marcu și Șt. Roșian

învățăturile căreia sădite în inima poporului, vor produce mult bine.

În mâna preotului cu chemarea, și a învățătorului cu inimă, ea va fi izvor de povește folositoare, lumină la fiacără căreia poporul va vedea prăpastia la care duce alcoolul, și prin urmare se va feri de el. Să află de vânzare la Librăria sem. și costă 1 cor. 10 fil.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa. p. redacție rezponz.: Augustin Gruția.

Dureri,
reuma, podagra, reccală, ferbinteli etc. să vindecă sigur folosind Elsa-aidul lui Feller. Duzina de probă c 5 cor. franco să-le comandăm dela Eugen V. Feller, Stubica Centrale 82 (cott. Zagrab). Gazi

(40) 8—10

De vânzare:

Un quant mai mare de altoi de viță clasa I-mă, altoiți în viță americană („Riparia portalis“) după metoda cea mai bună (altoirea forțată) în următoarele specii:

SOIURI PENTRU VIN:		SPECIALITĂȚI DE MASĂ:	
Rizling italian (Olasz Rizling)	1000 buc. = 200 cor.	Chasselas blank	100 buc. = 22 cor.
Smighiră (Som, Furmint)	" " = 200 "	" Fontainebleau	" " = 24 "
Moi (Mustos fehér)	" " = 200 "	Madelaine Angevine	" " = 22 "
Mestecați (Vegyea borfaj)	" " = 180 "	Passatutti	" " = 24 "
Galbini (Mézes fehér)	" " = 200 "	Muscat Hamburg	" " = 30 "
Aramon (Aramon)	" " = 180 "	Suvenir de mileniu	10 " = 4 "
Goarneși (Járdovány)	" " = 200 "	Kosuth Lajos	10 " = 3 "
Fetești (Léányka)	" " = 200 "	Csaba gyöngye	1 " = 1 "
Altoi clasa II.			1000 buc. = 100 cor.

Perseci de 3 ani înălțime până la 2 1/2 metri 1000 buc. = 30 cor. Soia (circa 100 kilogr.) 1 kilogr. = 50 fil.

La comande mai mari vând și pe cambiul pe lângă caventi buni, terminal solvirii 1 Octomvrie 1908.

La comande rog a se trimite 1/2 anticipatiune, adresa să se scrie legibil indicându-se posta sau stațiunea căii ferate. Pachetarea se va face cu îngrijire socotindu-se speșele proprii. Reclamațiunile se iau în considerare, dacă sunt făcute cel mult la trei zile după primire.

Szancsal, u. p. Balázsfalva.

Ioan Bărbat,

învățător, absolv. al curs. de vierit din Aiud.

Vițe nobilitate

trimite cu *garanță, asortiment bogat*, de tot soiul, firmă de mulți ani recunoscută ca prima și foarte solidă:

Prima pepinerie cu vițe nobilitate

de pe Târnava.

Proprietar: **FR. CASPARI, Medias (Ardeal) Nr. 54.**

Cereți catalogul prețurilor!

Catalogul conține scrisori de recunoștință din toate părțile țării. Fiecare proprietar de vie să poate convinge înainte de a comanda de **solidaritatea firmei**, adresându-se verbal sau în scris la vre-o persoană cunoscută.

(30) 12-40

Se adă de vânzare în Librăria semin din. Blaj.

1. **Mitropolitul Dr. Ioan Vancea de Buteasa**, schiță biografică, Blaj 1890, broșură de 41 pag. Prețul 20 fil. + 10 fil. porto post.

2. **Cestiuni din dreptul și istoria bisericeii românești unite**, Blaj 1893. Partea I 269 pag. 8° scrisă de Dr. Alexandru Grama, costă 1 cor. 40 fil. Partea II 400 pag. 8° scrisă de Dr. Aug. Bunea, costă 2 cor. + 10 fil. porto.

3. **Vechile Episcopii românești: a Vadului, Geogului, Silvașului și Balgradului** Blaj 1902 8° 162 pag. Prețul 2 cor. 50 fil. pentru România 3 lei).

4. **Episcopii P. P. Aron și Dionisie Novacovici sau Istoria Românilor transilvaneni dela 1751 până la 1764**, Blaj 1902. Prețul 4 cor. 50 fil. (pentru România 5 lei).

5. **Discursuri. Autonomia bisericească. Diverse**, prețul 5 cor. (pentru România 6 lei).

6. **Ierarhia Românilor din Ardeal și Ungaria**, prețul 3 cor. (pentru România 4 lei).

7. **Timoteiu Cipariu, Panegiric**, prețul 50 fil. + 10 fil. porto.

8. **Mitropolitul Sava Brancovici**, prețul 1 cor. 50 fil. + 10. fil. porto.

ACATISTUL MIC,

sau carte ce cuprinde în sine rugăciuni către Preasf. Născătoare de Dumnezeu leg 24 fil.

BIBLIOTECA UNIREI. *)

1. **Benhur** sau zilele lui Mesia, de Levis Wallace, 2 v. 2.90
2. **M. Eminescu. Studiū critic** 90
3. **Câte-va momente din începuturile bisericeii rom. de C. Auner** 20
4. **Nume de familie la românii din Ungaria**, de A. Viciu. 12
5. **Din viața lui I. Micul** de M. Străjan 16
6. **Albertina. Povestire** de Dr. V. Bojor. 30
7. **Cestiuni din dreptul bis. unite** p. I. II. 340
8. **Cele două fețe ale lumii** de Nicu 30
9. **Ziua Deșteptării** de Aurel Fodor 16
10. **Cele două conștiințe**, pieză teatrală în 5 acte, trad. de Simion Zehan 40

*) Aceia, cari vor comanda de odată toți 1 Nrii li, primesc cu 6-10 cor. în loc 8-84 cor 0

Dracul în școală.

Povestire populară.

Tradusă după Bolonden

de

Augustin Paul.

Prețul 1 cor. 50 fil.

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătorla de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

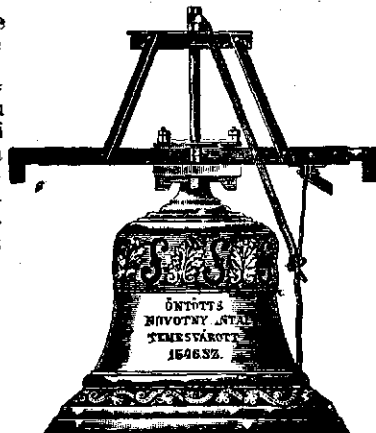
(27) 22-52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fer bătut. construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

→ clopotele găurite ←

de mine inventate și mai demult e ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu. așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toate de metal.

Prețcuranturi *ilustrate se trimit la cerere (ratuit și franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania“

din Sibiu

(28) 22-52

Intemeiată la anul 1868

Sibiu, strada Cisnădiei nr. 5 (edificiile proprii), asigură în cele mai avantajoase condiții:

contra pericolului de incendiu și exploziune. edificii de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte produse economice etc.

asupra vieții omului

în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții și cu termen fix. asigurări de copii, de zestre, rente pe viața întreagă etc. etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului: 94,975.294 coroane.

capitale asigurate asupra vieții: 9,293.195 coroane.

Dela întemeiere institutului a solvit: pentru despăgubiri de incendii 4,295,120.15 cor. pentru capitale asigurate pe viață 3,760,810.21 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela: Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu

I. curtea I.

și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița și Cluj, precum și dela subagenții din toate comunele mari.